Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2018. gada 25. jūlijā *

Apelācija – Muitas savienība – Regula (EEK) Nr. 2913/92 – 239. pants – Ievedmuitas nodokļu atlaišana – Linu auduma imports no Latvijas laikā no 1999. gada līdz 2002. gadam – Īpaša situācija – Uzraudzības un kontroles pienākumi – Apgalvota muitas dienestu korupcija – Neautentisks pārvadājumu sertifikāts – Savstarpēja uzticēšanās

Lietā C-574/17 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2017. gada 28. septembrī iesniedza

Eiropas Komisija, ko pārstāv *A. Caeiros* un *B.-R. Killmann*, pārstāvji,

prasītāja,

otra lietas dalībniece –

Combaro SA, Lozanna (Šveice), ko pārstāv *D. Ehle, Rechtsanwalt*,

prasītāja pirmajā instancē.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] (referents), tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*], M. Safjans [*M. Safjan*], D. Švābi [*D. Šváby*] un M. Vilars [*M. Vilaras*],

ģenerāladvokāte: E. Šarpstone [*E. Sharpston*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokātes uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokātes secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – vācu.

Spriedums

1 Apelācijas sūdzībā Eiropas Komisija lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2017. gada 19. jūlija spriedumu *Combaro*/Komisija (T-752/14, turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums", EU:T:2017:529), ar ko tā atcēla Komisijas 2014. gada 16. jūlija Lēmumu C(2014) 4908 *final*, kurā konstatēts, ka ievedmuitas nodokļu atlaišana nav pamatota konkrētajā gadījumā (REM 05/2013) (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums").

Atbilstošās tiesību normas

Asociācijas nolīgums

2 Eiropas līguma par asociācijas izveidošanu starp Eiropas Kopienām un to dalībvalstīm, no vienas puses, un Latvijas Republiku, no otras puses (OV 1998, L 26, 3. lpp.; turpmāk tekstā – "Asociācijas nolīgums") 34. pants bija formulēts šādi:

"3. protokolā [par jēdziena "noteiktas izcelsmes izstrādājumi" definīciju un administratīvās sadarbības metodēm] ir paredzēti izcelsmes noteikumi šajā līgumā paredzēto preferenču tarifu piemērošanai, kā arī administratīvās sadarbības metodes."

3 16. un 17. pantā 3. protokolā par jēdziena "noteiktas izcelsmes izstrādājumi" definīciju un administratīvās sadarbības metodēm, redakcijā ar grozījumiem, kuri izdarīti ar Asociācijas padomes, kas izveidota starp Eiropas Kopienām un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Latvijas Republiku, no otras puses, 1998. gada 2. decembra Lēmumu Nr. 4/98, ar kuru Asociācijas nolīguma 3. protokolā ir izdarīti grozījumi, kas noteikti Apvienotās komitejas Lēmumā Nr. 1/97, kas ir pieņemts, pamatojoties uz Līgumu par brīvo tirdzniecību un ar tirdzniecību saistītajiem jautājumiem starp Eiropas Kopienu, Eiropas Atomenerģētikas kopienu un Eiropas Ogļu un tērauda kopienu, no vienas puses, un Latvijas Republiku, no otras puses (OV 1999, L 6, 10. lpp.) (turpmāk tekstā – "3. protokols"), bija precizēts, ka Latvijas izcelsmes precēm ir piemērojami Asociācijas nolīguma noteikumi, uzrādot eksportēšanas valsts muitas dienestu izsniegtu preču pārvadājumu sertifikātu EUR.1.

4 Šī protokola 31. panta 2. punktā bija noteikts:

"Lai nodrošinātu šā protokola pareizu piemērošanu, Kopiena un Latvija ar kompetento muitas pārvalžu starpniecību palīdz viena otrai, pārbaudot pārvadājumu sertifikāta EUR.1 autentiskumu [..]."

5 Minētā protokola 32. panta "Izcelsmes apliecinājumu pārbaude" 1., 3. un 5. punktā bija noteikts:

"1. Turpmākas izcelsmes apliecinājumu pārbaudes veic izlases veidā vai vienmēr, kad importētājvalsts muitas dienestiem ir radušās pamatotas bažas par šādu dokumentu autentiskumu, attiecīgo izstrādājumu noteiktas izcelsmes statusu vai citu šajā protokolā minēto prasību izpildi.

[..]

3. Pārbaudi veic eksportētājvalsts muitas dienesti. Šajā nolūkā tiem ir tiesības pieprasīt jebkādus pierādījumus un veikt jebkādu eksportētāja grāmatvedības dokumentu vai jebkādu citu pārbaudi, kuru tie uzskata par lietderīgu.

[..]

5. Muitas dienesti, kas pieprasa pārbaudi, cik iespējams drīz, tiek informēti par šīs pārbaudes rezultātiem. Šajos rezultātos skaidri jānorāda, vai dokumenti ir autentiski, vai attiecīgos produktus var uzskatīt par [..] Latvijas [..] izcelsmes produktiem un vai tie atbilst citām šā protokola prasībām."

Muitas kodekss

6 Padomes Regulas (EEK) Nr. 2913/92 (1992. gada 12. oktobris) par Kopienas Muitas kodeksa izveidi (OV 1992, L 302, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Muitas kodekss") 239. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Ievedmuitas vai izvedmuitas nodokļus var atmaksāt vai atlaist [..] gadījumos:

[..]

– kurus radījuši apstākļi, kādos attiecīgo personu nevar saistīt ar krāpšanu vai klaju nolaidību. Gadījumus, kādos šo noteikumu piemēro, un tā piemērošanas kārtību nosaka saskaņā ar Komitejas procedūru. [..]"

Īstenošanas regula

7 Komisijas Regulas (EEK) Nr. 2454/93 (1993. gada 2. jūlijs), ar ko nosaka īstenošanas noteikumus Regulai Nr. 2913/92 (OV 1993, L 253, 1. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 1335/2003 (2003. gada 25. jūlijs) (OV 2003, L 187, 16. lpp.) (turpmāk tekstā – "Īstenošanas regula"), 899. panta 2. punktā ir precizēts:

"Pārējos gadījumos, izņemot tos, kad dokumentācija jāiesniedz Komisijai saskaņā ar 905. pantu, muitas lēmējiestāde pati pieņem lēmumu piešķirt ievedmuitas [..] nodokļu atmaksāšanu vai atlaišanu, ja ir īpaša situācija, kas izriet no lietas apstākļiem, kuros attiecīgajai personai nevar piedēvēt ļaunprātību vai acīmredzamu nolaidību.

[..]"

8 Īstenošanas regulas 905. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Ja saskaņā ar [Muitas kodeksa] 239. panta 2. punktu iesniegtu atmaksāšanas vai atlaišanas pieteikumu argumentē ar pierādījumiem, kas var apliecināt īpašu situāciju tādu apstākļu dēļ, kuros attiecīgajai personai nevar piedēvēt ļaunprātību vai acīmredzamu nolaidību, dalībvalsts, kurai ir piederīga attiecīgā muitas lēmējiestāde, pārsūta lietu Komisijai, lai to nokārtotu saskaņā ar 906. līdz 909. pantā izklāstīto procedūru, ja:

– iestāde uzskata, ka īpašā situācija radusies Komisijas pienākumu neizpildes rezultātā [..]."

Tiesvedības priekšvēsture

9 Tiesvedības priekšvēsture ir izklāstīta pārsūdzētā sprieduma 1.–28. punktā.

10 Apstrīdētais lēmums attiecas uz ievedmuitas nodokli linu audumam, kuru Eiropas Savienībā caur Vāciju laikposmā no 1999. gada 10. decembra līdz 2002. gada 10. jūnijam ir importējusi *Combaro SA* un kura preferenciālā izcelsme no Latvijas nav tikusi pierādīta.

11 Šajā laikposmā Latvijas preferenciālās izcelsmes tekstilizstrādājumi tika atbrīvoti no importēšanas ierobežojumiem, piemērojot Asociācijas nolīgumu. Šis atbrīvojums šiem tekstilizstrādājumi varēja tikt piemērots tikai tad, ja importētājs pierādīja to izcelsmi ar preču pārvadājumu sertifikātu EUR.1, ko eksportēšanas brīdī bija izsnieguši Latvijas muitas dienesti.

12 Šajā gadījumā *Combaro*, pamatojoties uz Asociācijas nolīgumu, tika piemērots atbrīvojums no ievedmuitas nodokļa, ko Vācijas muitas dienesti piešķīra, kad tika uzrādīts 51 preču pārvadājumu sertifikāts (turpmāk tekstā – "strīdīgie sertifikāti").

13 Saņemot no Dānijas muitas administrācijas paziņojumu, Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) veica Latvijā izmeklēšanas misiju. Ņemot vērā *OLAF* ziņojumu, Komisija 2002. gada 11. septembrī dalībvalstīm nosūtīja paziņojumu par savstarpējo palīdzību, lūdzot pārbaudīt visu linu auduma importu no Latvijas.

14 Tāpēc Vācijas muitas dienesti lūdza Latvijas muitas dienestiem veikt strīdīgo sertifikātu pēcmuitošanas pārbaudi. Latvijas muitas dienesti atbildēja uz šiem Vācijas muitas dienestu pieprasījumiem ar 2003. gada 7. aprīļa, 2. un 7. maija vēstulēm (turpmāk tekstā kopā sauktas – "2003. gada vēstules") šādi:

"[Strīdīgie] sertifikāti nav ierakstīti muitas reģistrā. Tos nav izsniegušas Latvijas muitas iestādes, un līdz ar to tie ir uzskatāmi par nederīgiem."

15 Vācijas muitas dienesti ar 2003. gada 3. jūlija lēmumu nolēma uzsākt ievedmuitas nodokļa pēcmuitošanas piedziņas procedūru attiecībā uz šiem sertifikātiem.

16 Pa to laiku pēc *OLAF* iniciatīvas tika veiktas ekspertīzes par preču pārvadājumu sertifikātiem, kas bija iesniegti importam uz Dāniju. No šo ekspertīžu [slēdzieniem] izriet, pirmkārt, ka zīmogu nospiedumi uz šiem sertifikātiem visticamāk bija autentiski un, otrkārt, ka iespējamība, ka paraksts uz minētajiem sertifikātiem ir Latvijas muitas darbinieka paraksts, ir nedaudz lielāka.

17 Pēc *Finanzgericht München* (Minhenes Finanšu tiesa, Vācija) lēmuma *Bundesministerium der Finanzen* (Federālā finanšu ministrija, Vācija) lūdza *Combaro* sniegt savu viedokli un 2013. gada 3. septembrī iesniedza Komisijai pieteikumu par ievedmuitas nodokļa atlaišanu, pamatojoties uz Muitas kodeksa 239. pantu. Komisija uzsāka procedūru REM 05/2013.

18 2014. gada 16. jūlijā Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu.

19 Šā lēmuma 32. apsvērumā Komisija uzskatīja, ka nepastāv īpaša situācija Muitas kodeksa 239. panta izpratnē, kuras cēlonis būtu Latvijas muitas dienestu pienākumu neizpilde, jo tā nevarēja izdarīt secinājumu, ka šie dienesti ir piedalījušies strīdīgo sertifikātu izsniegšanā.

20 Komisija arī pārbaudīja, vai tā pati ir pieļāvusi pienākumu neizpildi, veicot uzraudzību pār Asociācijas nolīguma pareizu piemērošanu. Apstrīdētā lēmuma 36.–41. apsvērumā tā secināja, ka tās rīcība nav radījusi īpašu situāciju.

21 Komisija, šā lēmuma 45. apsvērumā secinājusi, ka ievedmuitas nodokļu atlaide nav pamatota, jo nepastāv īpaša situācija Muitas kodeksa 239. panta izpratnē, minētā lēmuma 48.–52. apsvērumā piebilda, ka *Combaro* nav pierādījusi nepieciešamo rūpību.

Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

22 Ar 2014. gada 12. novembrī Vispārējās tiesas kancelejā iesniegto prasības pieteikumu *Combaro* cēla prasību par apstrīdētā lēmuma atcelšanu. Lai pamatotu savu prasību, *Combaro* izvirzīja vienu pamatu saistībā ar Muitas kodeksa 239. panta pārkāpumu.

23 Vispārējā tiesa ar pārsūdzēto spriedumu atcēla apstrīdēto lēmumu un piesprieda Komisijai segt savus, kā arī atlīdzināt *Combaro* tiesāšanās izdevumus.

Lietas dalībnieku prasījumi

24 Komisija apelācijas sūdzībā lūdz Tiesu:

– atcelt pārsūdzēto spriedumu,

– noraidīt *Combaro* pirmajā instancē celto prasību un

– piespriest *Combaro* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, kas radušies apelācijas tiesvedībā un pirmajā instancē.

25 *Combaro* lūdz Tiesu noraidīt apelācijas sūdzību un piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Par apelācijas sūdzību

26 Apelācijas sūdzības pamatojumam Komisija izvirza četrus pamatus.

27 Šajā lietā kopā ir jāizskata pirmais un otrais apelācijas pamats par attiecīgi kļūdu faktu juridiskajā kvalifikācijā un pierādījumu sagrozīšanu saistībā ar īpašas situācijas esamību.

Lietas dalībnieku argumenti

28 Ar pirmo pamatu Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa esot pieļāvusi kļūdu faktu juridiskajā kvalifikācijā saistībā ar īpašas situācijas esamību Muitas kodeksa 239. panta izpratnē, jo uzskatīja, ka Komisijai nav pietiekamas informācijas un ka tā nav izpildījusi savus uzraudzības pienākumus atbilstoši Asociācijas nolīgumam.

29 Pirmām kārtām, Vispārējā tiesa neesot ņēmusi vērā pasākumus, ko Komisija jau bija veikusi, lai iegūtu informāciju par tirdzniecību ar linu audumu starp Savienību un Latviju, kas aptver arī *Combaro* situāciju.

30 Otrām kārtām, Vispārējā tiesa esot formulējusi kļūdainus vērtējumus par pasākumiem, kas Komisijai esot bijis jāveic.

31 Šajā ziņā Komisija tostarp apgalvo, ka Vispārējā tiesa esot kļūdaini vainojusi Komisiju apstāklī, ka Latvijas muitas dienesti iznīcināja zīmogu nospiedumus, lai arī tā pati esot norādījusi, ka nav pienākuma saglabāt izmantotos zīmogus.

32 Tā arī apgalvo, ka, ņemot vērā šo dienestu atkārtotu apstiprinājumu par to, ka strīdīgie sertifikāti nav autentiski, Vispārējās tiesas apgalvojums, ka Komisijai esot bijis jāpieprasa, lai minētie dienesti patiešām pārbauda šos sertifikātus, esot vairākos aspektos kļūdains.

33 Proti, šie paši dienesti 2003. un 2007. gadā esot pārbaudījuši strīdīgos sertifikātus un divreiz snieguši tādus pašus paziņojumus. Tātad Vispārējā tiesa neesot varējusi pamatoti balstīties uz to, ka 2003. gada vēstuļu parakstītājs ir ticis notiesāts krimināllietā, jo atbildi 2007. gada 26. jūnija vēstulē (turpmāk tekstā – "2007. gada atbilde") tik un tā esot parakstījusi cita amatpersona, un tātad tā esot gluži likumīga.

34 Šajā kontekstā Vispārējā tiesa neesot ņēmusi vērā to, ka atbilstoši Tiesas judikatūrai Komisijai ir saistoša pēcmuitošanas pārbaude, ko ir veikuši Latvijas muitas dienesti. Tieši otrādi – tā pat esot pārmetusi Komisijai, ka tā nav izpildījusi šo pienākumu, un tātad esot kļūdaini uzskatījusi, ka tai esot bijis jālūdz papildu informācija.

35 Ar otro pamatu Komisija vispirms apgalvo, ka Vispārējā tiesa esot sagrozījusi pierādījumus, apgalvojot, ka Latvijas muitas dienestu direktora vietnieks, kurš ir parakstījis strīdīgos sertifikātus un ar pēcmuitošanas pārbaudi saistītās vēstules, tika notiesāts par prettiesisku rīcību amata pienākumu izpildē. Tādējādi, vienkārši salīdzinot dažādos lietas materiālos iekļautos dokumentus, esot redzams, ka strīdīgos sertifikātus nav parakstījusi šī persona.

36 Pārsūdzētajā spriedumā esot sagrozīti arī citi pierādījumi, ciktāl tajā ir konstatēts, ka Latvijas muitas dienesti nav spējuši uzrādīt attiecīgo muitas iestāžu oriģinālu zīmogu nospiedumus.

37 Visbeidzot, šie abi sagrozīšanas fakti esot bijusi noteicoši, jo, ja to nebūtu, Vispārējai tiesai būtu bijis jāsecina, ka Komisijai nav jāveic papildu pasākumi.

38 *Combaro* lūdz noraidīt pirmo un otro apelācijas pamatu.

39 Šajā ziņā tā apgalvo, ka Komisijas veiktie pasākumi ir vispārīga rakstura pasākumi, kas šajā gadījumā nebija pietiekami.

40 Runājot par Komisijas veicamajiem papildu pasākumiem, tos patiešām esot bijis jāveic. Proti, strīdīgos sertifikātus patiešām esot bijis jāpārbauda, jo Vispārējās tiesas noskaidroto faktoru dēļ savstarpējās uzticības pamats esot zudis. Valsts dienesti, kas tiek turēti aizdomās par korupciju, nevarot pretendēt uz šādu uzticību. Šajā kontekstā Komisija esot pārvērtējusi nozīmi, ko Vispārējā tiesa piešķīrusi 2003. gada vēstuļu parakstītāja identitātei. Proti, tās esot tikai viena no liecinošajām pazīmēm.

41 2007. gada atbildei arī neesot tādas vērtības, kādu tai piešķir Komisija, jo tā neesot tikusi apstiprināta tādā mērā kā 2003. gada vēstules un neesot balstīta uz lietas datu faktisku pārbaudi.

42 Turklāt, lai arī *Combaro* atzīst, ka Latvijas muitas dienestu direktora vietnieks ir parakstījis nevis strīdīgos sertifikātus, bet tikai 2003. gada vēstules, tā apgalvo, ka šo sertifikātu parakstītājs nav zināms un ka viņš strādājis šī direktora vietnieka padotībā. Turklāt strīdīgo sertifikātu kopijas esot tikušas pievienotas 2003. gada vēstulēm, kas nozīmējot, ka šie sertifikāti un šīs vēstules ir jāuzskata par vienu veselumu.

43 Neesot pieņemams arī otrais Komisijas pamats par sagrozīšanu.

Tiesas vērtējums

44 Ievadam ir jāatgādina, ka Muitas kodeksa 239. pants kopsakarā ar Īstenošanas regulas 905. pantu ir vispārējā taisnīguma klauzula, kuras mērķis ir aptvert izņēmuma situāciju, kādā ir deklarētājs salīdzinājumā ar citiem uzņēmējiem, kas veic tādu pašu darbību (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 17. februāris, *Bolton Alimentari*, C-494/09, EU:C:2011:87, 54. punkts, un 2012. gada 22. marts, Portugāle/*Transnáutica*, C-506/09 P, EU:C:2012:156, 65. punkts).

45 Šī vispārējā taisnīguma klauzula nozīmē, ka ir jāatlaiž ievedmuitas nodoklis, ja ir izpildīti divi nosacījumi, proti, pastāv īpaša situācija un nodokļa maksātājs nav pieļāvis acīmredzamu nolaidību vai izdarījis krāpšanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 25. jūlijs, *C.A.S.*/Komisija, C-204/07 P, EU:C:2008:446, 86. punkts).

46 Pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa vienīgā *Combaro* izvirzītā pamata pirmās daļas vērtējuma beigās secināja, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā ir kļūdaini uzskatījusi, ka šī sabiedrība nav īpašā situācijā Muitas kodeksa 239. panta izpratnē.

47 No minētā sprieduma 90. un 91. punkta izriet, ka šis secinājums ir balstīts uz konstatējumu, ka, pirmkārt, Komisija ir kļūdaini uzskatījusi, ka tai ir pietiekama informācija, kas tai ļauj novērtēt situāciju, un, otrkārt, šī iestāde nav veikusi konkrētus pasākumus, kas tai ir jāveic atbilstoši savam pienākumam uzraudzīt un kontrolēt, lai Asociācijas nolīgums tiktu piemērots pareizi.

48 Tādējādi konkrēti minētā sprieduma 77. un 85. punktā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisijai vairāk bija jānoskaidro fakti šajā lietā un ka tad, ja šī iestāde būtu pilnīgi izmantojusi savas prerogatīvas, to, vai strīdīgie sertifikāti ir autentiski vai viltoti, būtu bijis iespējams noskaidrot ar lielāku noteiktības pakāpi.

49 Šajā ziņā Vispārējā tiesa šā paša sprieduma 87. un 88. punktā nosprieda, ka Komisija nedrīkstēja par *Combaro* situāciju lemt, aprobežojoties tikai ar Latvijas muitas dienestu pēcmuitošanas pārbaudes laikā sniegtajām atbildēm, un ka tai bija jāizmanto savas prerogatīvas, neraugoties uz šīm atbildēm.

50 Jānorāda, ka no pārsūdzētā sprieduma 86. punktā minētās Tiesas pastāvīgās judikatūras – kā norāda Komisija – izriet, ka administratīvās sadarbības sistēma, kas ieviesta ar starp Savienību un trešajām valstīm noslēgtajam nolīgumam pievienoto protokolu, kurā paredzēts preču izcelsmes regulējums, ir balstīta uz importētāju dalībvalstu dienestu un eksportētājvalsts dienestu savstarpēju uzticēšanos (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 15. decembris, *Afasia Knits Deutschland*, C-409/10, EU:C:2011:843, 28. punkts, un 2013. gada 24. oktobris, *Sandler*, C-175/12, EU:C:2013:681, 49. punkts).

51 No tā Tiesa konkrēti attiecībā uz eksportētājvalsts izsniegtu sertifikātu EUR.1 pēcmuitošanas pārbaudi secināja, ka secinājumi un vērtējumi, ko likumīgi izdarījuši eksportētājvalsts dienesti, principā ir saistoši importētājas dalībvalsts dienestiem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 25. februāris, *Brita*, C-386/08, EU:C:2010:91, 62. un 63. punkts, kā arī 2011. gada 15. decembris, *Afasia Knits Deutschland*, C-409/10, EU:C:2011:843, 29. punkts).

52 Šie principi ir pilnīgi nozīmīgi Asociācijas nolīguma piemērošanas gadījumā, jo no 3. protokola 17. un 32. panta izriet, ka eksportētājvalsts dienestiem ir jāizsniedz sertifikāti EUR.1, tālab jāpārbauda attiecīgo preču izcelsme un vajadzības gadījumā jāieņem nostāja jautājumā par to, vai šie sertifikāti ir autentiski.

53 Turklāt minētie principi ir *mutatis mutandis* piemērojami arī attiecībās starp Komisiju un eksportētājvalsts muitas dienestiem, ja Komisija lemj par preču pārvadājumu sertifikātu autentiskumu, lai novērtētu, vai pastāv īpaša situācija Muitas kodeksa 239. panta izpratnē.

54 Proti, šajā specifiskajā gadījumā Komisijai, lai lemtu par ievedmuitas nodokļa atmaksāšanu vai atlaišanu, importēšanas valsts muitas dienestu vietā ir jāpārbauda noteiktu preču importēšanas apstākļi un atbilstošo muitas noteikumu piemērošana, it īpaši tas, kas attiecas uz preču pārvadājumu sertifikātu autentiskumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 25. jūlijs, *C.A.S.*/Komisija, C-204/07 P, EU:C:2008:446, 90. punkts).

55 Šajā kontekstā galvenie iemesli, ar kuriem Tiesas judikatūrā tiek pamatots uz uzticību eksportētājvalsts dienestu veiktās pēcmuitošanas pārbaudes rezultātiem balstītais administratīvās sadarbības mehānisms, proti, tas, ka šie dienesti vislabāk spēj veikt šo pārbaudi, apstāklis, ka šādas sistēmas priekšrocība ir tā, ka tās rezultāti būs droši un vienveidīgi, un vajadzība nodrošināt Savienības dienestu pieņemto lēmumu savstarpēju atzīšanu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1984. gada 12. jūlijs, *Les Rapides Savoyards* u.c.,

218/83, EU:C:1984:275, 26. un 27. punkts, kā arī 1997. gada 17. jūlijs, *Pascoal & Filhos*, C-97/95, EU:C:1997:370, 32. punkts) nozīmē, ka eksportētājvalsts dienestu secinājumi principā ir saistoši Komisijai, kad tā izvērtē īpašas situācijas esamību Muitas kodeksa 239. panta izpratnē.

56 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, Komisijai ir pamats apgalvot, ka principā tai ir jābalstās uz Asociācijas nolīgumā paredzētās pēcmuitošanas pārbaudes ietvaros Latvijas muitas dienestu likumīgi izdarītajiem secinājumiem un veiktajiem vērtējumiem, lai lemtu par strīdīgo sertifikātu autentiskumu.

57 Šādi gūtā uzticēšanās šiem dienestiem gan nenozīmē, ka Komisijai nekādā gadījumā nevar būt pienākuma veikt izmeklēšanu, lai novērtētu šādu sertifikātu autentiskumu.

58 Tādējādi 2008. gada 25. jūlija spriedumā *C.A.S.*/Komisija (C-204/07 P, EU:C:2008:446), uz kuru Vispārējā tiesa ir atsaukusies tostarp pārsūdzētā sprieduma 70.–74. punktā, Tiesa nosprieda, ka Komisijai bija jāveic konkrēti pasākumi, lai pārbaudītu preču pārvadājumu sertifikātu autentiskumu, un ka to neveikšana varētu būt īpaša situācija.

59 Tomēr lietā, kurā tika pasludināts minētais spriedums, pienākums veikt šādu detalizētu izmeklēšanu par šādiem sertifikātiem Komisijas vispārīgā Asociācijas nolīguma piemērošanas uzraudzības un kontroles pienākuma pildīšanas ietvaros bija pamatots ar ļoti īpašiem apstākļiem, kas bija saistīti ar to, ka eksportētājvalsts muitas dienesti bija formulējuši pārprotamus un pretrunīgus vērtējumus par šiem sertifikātiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 25. jūlijs, *C.A.S.*/Komisija, C-204/07 P, EU:C:2008:446, 111. punkts).

60 Šādos apstākļos, neraugoties uz to, ka principā Komisijai ir jāuzticas šiem dienestiem, minētajā lietā tā nespēja lemt par tai iesniegto pieteikumu, pamatojoties tikai uz šo dienestu sniegtajām atbildēm.

61 Turpretim šajā lietā pārsūdzētajā spriedumā nav nekādas informācijas par to, ka Vispārējā tiesa būtu konstatējusi, ka Latvijas muitas dienestu sniegtās atbildes būtu pārprotamas vai pretrunīgas. Tieši otrādi, no pārsūdzētā sprieduma 87. punkta izriet, ka Vispārējā tiesa uzskatīja, ka minēto dienestu secinātais Komisijai bija jāatstāj bez ievērības.

62 Lai pamatotu šo risinājumu, Vispārējā tiesa balstījās uz to, ka minēto dienestu konstatējumi ir bijuši īsi, un to, ka šo konstatējumu apstiprinājums 2007. gadā nebija patiesas lietas materiālu pārskatīšanas rezultāts, kā arī uz virkni faktu, kas liecināja par to, ka šie paši dienesti, iespējams, ir bijuši iesaistīti strīdīgo sertifikātu izsniegšanā.

63 Konkrēti, pārsūdzētā sprieduma 75. punktā Vispārējā tiesa konstatēja:

– strīdīgo sertifikātu pēcmuitošanas pārbaude tika uzsākta *OLAF* izmeklēšanas rezultātā par linu auduma importu Dānijā;

– *OLAF* ziņojumā tika konstatēta ļoti īslaicīga linu auduma uzglabāšana Latvijas muitas noliktavā, lai slēptu attiecīgo preču izcelsmi;

– pēc *OLAF* ziņojuma veiktās ekspertīzes par zīmogu nospiedumiem un parakstiem, kuri bija atrodami uz importam Dānijā izmantotajiem strīdīgajiem sertifikātiem, liecina, ka runa, visdrīzāk, ir par autentiskiem zīmogu nospiedumiem un parakstiem;

– uz strīdīgajiem sertifikātiem atrodamie zīmogu nospiedumi ir ļoti līdzīgi Latvijas muitas dienestu autentisko zīmogu nospiedumiem;

– Latvijas muitas dienestu direktora vietnieks R., kurš bija parakstījis strīdīgos sertifikātus un pēcmuitošanas pārbaudē nosūtītās vēstules, vēlāk tika notiesāts par prettiesisku rīcību savu amata pienākumu izpildē;

– Latvijas muitas dienesti nespēja sniegt oriģinālo zīmogu nospiedumus, kurus izmantoja attiecīgās muitas iestādes, proti, Jelgavas [(Latvija)] un Bauskas [(Latvija)] muitas iestādes;

– Komisijas ziņojumos bija konstatēta korumpēta vide it īpaši Latvijas muitas dienestos;

– Latvijas izcelsmes linu auduma imports bija pieaudzis un pārsniedzis šīs valsts ražošanas jaudas.

64 Lai gan nav jānoskaidro, vai kādu apstākļu dēļ var būt pamatoti, ka Komisija atstāj bez ievērības eksportētājvalsts muitas dienestu nepārprotamos vērtējumus, ir jākonstatē, ka Vispārējās tiesas izklāstītie apsvērumi tik un tā nav tādi, ar ko varētu pamatot tās izdarīto secinājumu un tādejādi noraidīt Komisijas argumentu, ka tai noteikti bija jāņem vērā Latvijas muitas dienestu veiktās strīdīgo sertifikātu pēcmuitošanas pārbaudes rezultāti.

65 Tādējādi ir jānorāda, pirmām kārtām, ka Vispārējās tiesas konstatējums, ka Latvijas muitas dienesti nav spējuši iesniegt Jelgavas un Bauskas muitas iestāžu oriģinālo zīmogu nospiedumus, neliek apšaubīt šiem dienestiem izrādāmo uzticēšanos.

66 Proti, kā apelācijas sūdzībā apgalvo Komisija, lai arī Latvijas Republika ir savlaicīgi iesniegusi muitas iestādēs izmantoto zīmogu nospiedumu paraugus, nevienā Asociācijas nolīguma noteikumā Latvijas muitas dienestiem nav noteikts pienākums vēlāk saglabāt autentiskos zīmogu nospiedumus – kā Vispārējā tiesa to turklāt ir uzsvērusi pārsūdzētā sprieduma 80. punktā – vai saglabāt zīmogus, kas ļautu izdarīt šādus nospiedumus, kad tie vairs netiek lietoti.

67 Otrām kārtām, apstāklim, ka Latvijas muitas dienestu direktora vietnieks ir ticis notiesāts par prettiesisku rīcību savu amata pienākumu izpildē un ka Komisijas ziņojumos ir konstatēts, ka šajos dienestos valda korupcija, šajā gadījumā nav izšķirošas nozīmes.

68 Pirmkārt, kā turklāt atzīst *Combaro*, Komisija pamatoti norāda, ka, kaut vai salīdzinot Komisijas pirmajā instancē iesniegtā iebildumu raksta B-4 pielikumā rodamās 2003. gada vēstules ar turpat rodamajiem strīdīgajiem sertifikātiem, ir skaidri redzams, ka paraksti uz šiem dažādajiem dokumentiem stipri atšķiras.

69 Tātad Vispārējā tiesa ir sagrozījusi tai iesniegtos pierādījumus, nospriežot, ka R. var tikt uzskatīts par parakstījušu gan šīs vēstules, gan šos sertifikātus.

70 Otrkārt, pat pieņemot, ka tam, ka minēto vēstuļu parakstītājs ir ticis notiesāts, un tam, ka vide bijusi korumpēta, kā konstatēts Komisijas ziņojumos laikposmā, kad noticis strīdīgais imports, proti no 1999. gada līdz 2002. gadam, var būt nozīme, izvērtējot, kā būtu jāvērtē Latvijas muitas dienestu 2003. gadā ieņemtā nostāja, ir jākonstatē, ka šajā lietā šiem faktoriem nevar būt izšķirošas nozīmes.

71 Proti, tostarp no pārsūdzētā sprieduma 16. un 88. punkta izriet, ka to, ka strīdīgie sertifikāti ir uzskatāmi par nederīgiem, šie dienesti ir apstiprinājuši 2007. gada atbildē, ko neparakstīja R. un kas tika nosūtīta datumā, attiecībā uz kuru nav nedz apgalvots, nedz *a fortiori* pierādīts, ka minētie dienesti būtu saskārušies ar jūtamu korupcijas problēmu, un kurā turklāt Latvijas Republika jau bija Savienības dalībvalsts.

72 Tas, ka 2003. gada vēstulēs ir sniegti tikai īsi apgalvojumi un ka nav pierādīts, ka 2007. gadā veiktais apstiprinājums izriet no otrreizējas pārbaudes, nepadara šo dienestu ieņemto nostāju par mazāk vērā ņemamu, jo Asociācijas nolīgumā šajā ziņā nav paredzēta nekāda īpaša formalitāte un no Tiesas judikatūras izriet, ka Savienības muitas dienestiem ir saistoši pēcmuitošanas pārbaudes rezultāti, pat ja tie tiek paziņoti bez kāda pamatojuma vai kā paraksts uz *OLAF* izmeklēšanas beigās sastādītā protokola (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1997. gada 17. jūlijs, *Pascoal & Filhos*, C-97/95, EU:C:1997:370, 30.–33. punkts, kā arī 2011. gada 15. decembris, *Afasia Knits Deutschland*, C-409/10, EU:C:2011:843, 40. punkts).

73 Šajā kontekstā Komisijai ir pamats apgalvot, ka pārējās pārsūdzētā sprieduma 75. punktā uzskaitītās pazīmes nav pietiekamas, lai pamatotu minētā sprieduma 87. punktā Vispārējās tiesas izdarīto secinājumu, proti, ka Komisijai bija jāizmanto savas prerogatīvas, neraugoties uz Latvijas muitas dienestu sniegtajām atbildēm.

74 Tādējādi tas, ka strīdīgo sertifikātu pēcmuitošanas pārbaude tika uzsākta pēc *OLAF* izmeklēšanas, kas veikta attiecībā uz citiem preču pārvadājumu sertifikātiem, kuri uzrādīti saistībā ar importu citā dalībvalstī, kas izraisījis aizdomas par kādu Latvijas muitas dienestu darbinieku iesaistīšanos krāpnieciskās darbībās gan šo darījumu veikšanas kārtības dēļ, gan šo sertifikātu īpašību dēļ, nevar vispārīgi nozīmēt, ka šo dienestu attiecībā uz šiem sertifikātiem veiktajām pārbaudēm nav nekādas nozīmes, pilnībā izslēdzot 3. protokolā paredzēto administratīvās sadarbības mehānismu.

75 Tāpat, lai gan Latvijas izcelsmes linu auduma importa pieaugums, pārsniedzot šīs valsts ražošanas jaudas, var būt pierādījums kādu krāpniecisku darbību esamībai, ar to gan nevarēja pierādīt nedz Latvijas muitas dienestu tiešu un vispārīgu iesaistīšanos šādās darbībās, nedz *a fortiori* to iesaistīšanos strīdīgo sertifikātu izdošanā.

76 Turklāt uzticēšanās eksportētājvalsts muitas dienestiem nevar tikt apstrīdēta, pamatojoties uz tāda viena strīdīgo sertifikātu elementa vērtējumu kā uz tiem uzspiestais zīmogs, jo pretējā gadījumā Komisijai būtu sistemātiski ar savu pārbaudi jāaizstāj šo dienestu pārbaude attiecībā uz preču pārvadājumu sertifikātu autentiskumu, tādējādi neievērojot šā sprieduma 50.–56. punktā atgādinātos principus.

77 No visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka, uzskatīdama, ka šā sprieduma 62. punktā minēto iemeslu dēļ Komisija nevarēja pamatoties uz Latvijas muitas dienestu skaidrajām atbildēm, lai novērtētu strīdīgo sertifikātu autentiskumu, un ka tai gluži otrādi tālab bija jāizmanto savas prerogatīvas, neraugoties uz šīm atbildēm, Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu faktu juridiskajā kvalifikācijā attiecībā uz īpašas situācijas esamību Muitas kodeksa 239. panta izpratnē.

78 Tādējādi Vispārējai tiesai nebija pamata pārsūdzētā sprieduma 90. un 91. punktā konstatēt, ka Komisija ir kļūdaini secinājusi, ka tās rīcībā ir pietiekama informācija, kas tai ļauj novērtēt situāciju, un ka šī iestāde nav veikusi konkrētus pasākumus, kuri tai ir jāveic atbilstoši savam pienākumam uzraudzīt un kontrolēt, lai Asociācijas nolīgums tiktu piemērots pareizi. Līdz ar to secinājumi – kurus no šā konstatējuma Vispārējā tiesa izdarījusi jautājumā par *Combaro* pirmajā instancē izvirzītā vienīgā pamata pirmās daļas pamatotību un uz kuriem balstās pārsūdzētā sprieduma rezolutīvā daļa – ir jāatzīst par nederīgiem.

79 Tādēļ, tā kā pirmais un otrais apelācijas pamats ir jāapmierina, pārsūdzētais spriedums ir jāatceļ un nav jāizvērtē pārējie Komisijas izvirzītie apelācijas pamati.

Par strīdu pirmajā instancē

80 Atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 61. panta pirmajai daļai Tiesa Vispārējās tiesas nolēmuma atcelšanas gadījumā pati var taisīt galīgo spriedumu attiecīgajā lietā, ja to ļauj tiesvedības stadija.

81 Šajā lietā tas tā ir. Līdz ar to ir jāizvērtē *Combaro* celtā prasība atcelt apstrīdēto lēmumu.

82 Šīs prasības vienīgā pamata pirmā daļa par to, ka nav izpildīts nosacījums par īpašas situācijas esamību Muitas kodeksa 239. panta izpratnē, ir iedalīta vairākos argumentos par to, ka Latvijas muitas dienesti, Komisija un Vācijas muitas dienesti ir katrs jāvaino kādu pienākumu neizpildē.

83 Ievadam ir jākonstatē, ka, lai gan *Combaro*, lai pierādītu šo dažādo pienākumu neizpildi, atsaucas uz konstatējumiem, ko – pēc tās teiktā – ir izdarījusi valsts tiesa, no Tiesas judikatūras izriet, ka tad, ja Komisija par konkrēto gadījumu lemj Muitas kodeksa 239. panta ietvaros, tai nav saistošs valsts tiesas agrāk pieņemts nolēmums (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 20. novembris, *Heuschen & Schrouff Oriëntal Foods Trading*, C-375/07, EU:C:2008:645, 69. punkts), vēl jo vairāk tad, ja šajā nolēmumā ir vienīgi paredzēts noskaidrot, vai importēšanas dalībvalsts muitas dienestiem lieta ir jānodod Komisijai, lai tā lemtu par šīs tiesību normas iespējamu piemērošanu.

84 No 2003. gada 7. aprīļa un 7. maija vēstulēm, ko strīdīgo sertifikātu pēcmuitošanas pārbaudes ietvaros nosūtījuši Latvijas muitas dienesti, kā arī no 2007. gada atbildes, kurā ir apstiprināti šīs pārbaudes rezultāti, izriet, ka minētie dienesti pastāvīgi ir – viennozīmīgi un saskanīgi – apgalvojuši, ka tie nav izdevuši šos sertifikātus, un tas nozīmē, ka šie paši dienesti tos neuzskatīja par autentiskiem.

85 Tātad *Combaro* arguments, ka šīs strīdīgo sertifikātu pēcmuitošanas pārbaudes rezultāti nebūtu jāņem vērā tāpēc, ka tie esot neviennozīmīgi un nesaskanīgi, līdzīgi kā tas bijis lietā, kurā pasludināts 2008. gada 25. jūlija spriedums *C.A.S.*/Komisija (C-204/07 P, EU:C:2008:446), nav veiksmīgs.

86 Turklāt no šā sprieduma 50.–77. punkta izriet, ka šādos apstākļos argumenti, ko *Combaro* izklāsta, lai pierādītu, ka, neraugoties uz Latvijas muitas dienestu konstatējumiem, Komisijai bija jāuzsāk izmeklēšana attiecībā uz šo sertifikātu autentiskumu un ka, to nedarīdama, tā nav izpildījusi savus pienākumus, noteikti ir jānoraida. Līdz ar to *Combaro* nav pierādījusi, ka Komisijai nebija pamata apstrīdētajā lēmumā uzskatīt, ka minētie sertifikāti nav autentiski.

87 Tādēļ arī *Combaro* arguments par apgalvoto Latvijas muitas dienestu pienākumu neizpildi ir jānoraida, jo tas ir balstīts uz domu, ka to darbinieku korumpētības un organizatorisko trūkumu dēļ šie dienesti patiešām ir nepamatoti izdevuši strīdīgos sertifikātus un vēlāk traucējuši noskaidrot to autentiskumu.

88 Nav pieņemams arī *Combaro* arguments par apgalvoto Vācijas muitas dienestu bezdarbību, ciktāl šī bezdarbība izpaužoties saistībā ar to, ka šie dienesti ir kļūdaini un bez pienācīgas rūpības secinājuši, ka šie sertifikāti nav autentiski.

89 Visbeidzot – argumenti, kas vērsti uz to, lai pierādītu, ka, pietiekami neapkarodama Latvijas muitas dienestu korupciju un nepublicēdama paziņojumu importētājiem par Latvijā toreiz bijušo situāciju, Komisija nav izpildījusi savus pienākumus, katrā ziņā ir jānoraida kā neefektīvi, jo tiem nav saistības ar apstākļiem, kādos *Combaro* veica importu, uz kuru attiecas apstrīdētais lēmums. Proti, šiem argumentiem šajā ziņā varētu būt nozīme tikai tad, ja būtu jāuzskata, ka strīdīgos sertifikātus patiešām ir izdevuši šie dienesti, taču šis ir tieši tas apstāklis, kas nav pierādīts.

90 No iepriekš izklāstītā izriet, ka *Combaro* nav pierādījusi to, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā būtu kļūdaini secinājusi, ka nav pierādīta īpašas situācijas esamība Muitas kodeksa 239. panta izpratnē, un ka tādējādi *Combaro* vienīgā izvirzītā pamata pirmā daļa ir jānoraida.

91 Tā kā īpašas situācijas esamība ir obligāts nosacījums, lai varētu pretendēt uz ievedmuitas nodokļu atmaksāšanu vai atlaišanu, *Combaro* vienīgā pamata otrā daļa par to, ka tā nav pieļāvusi acīmredzamu nolaidību, ir jāuzskata par neefektīvu (šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2010. gada 10. jūnijs, *Thomson Sales Europe*/Komisija, C-498/09 P, nav publicēts, EU:C:2010:338, 97. punkts).

92 Līdz ar to *Combaro* prasība atcelt apstrīdēto lēmumu ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

93 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 184. panta 2. punktam, ja apelācija ir pamatota un Tiesa lietā pati taisa galīgo spriedumu, tā lemj par tiesāšanās izdevumiem.

94 Atbilstoši šī reglamenta 138. panta 1. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz tā 184. panta 1. punktu, lietas dalībniekam, kuram nolēmums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram nolēmums ir labvēlīgs.

95 Tā kā *Combaro* spriedums ir nelabvēlīgs un tā kā Komisija ir prasījusi piespriest tai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, *Combaro* ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

1) Atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2017. gada 19. jūlija spriedumu lietā *Combaro* /Komisija (T-752/14, EU:T:2017:529).

2) *Combaro SA* prasību noraidīt.

3) *Combaro SA* sedz savus, kā arī atlīdzina Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]